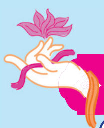

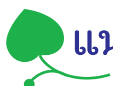
ศาสนพิธี

เป้าหมายการเรียนรู้ประจำหน่วยที่ ๗

เมื่อเรียนจบหน่วยนี้ นักเรียนจะมีความรู้ ความสามารถต่อไปนี้

ส ๑.๒ ป. ๑/๓ ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง

แนวคิด

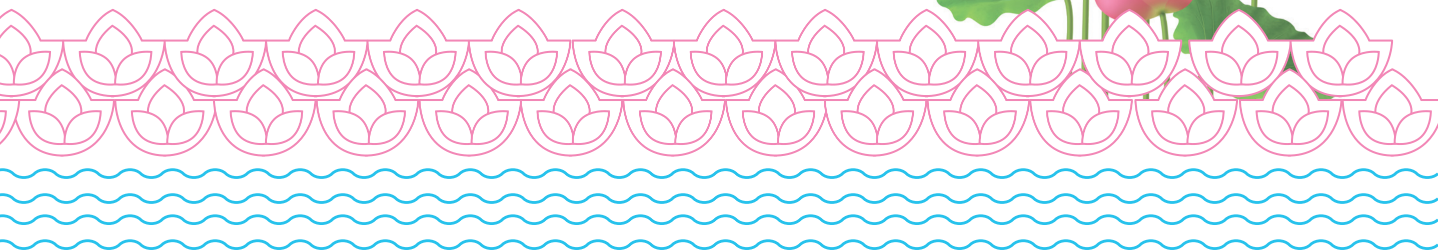
ศาสนพิธี เป็นระเบียบปฏิบัติทางศาสนา ซึ่งมีรายละเอียดแตกต่างกันไป มีความสำคัญในฐานะเป็นสื่อให้คนเข้าถึงพระธรรมคำสอน เป็นเครื่องมือสร้างความรักความสามัคคีของศาสนิก และเป็นการรักษาพระพุทธศาสนาให้คงอยู่

สาระการเรียนรู้

ศาสนพิธี

คำถามนำบทเรียน

ศาสนพิธีสำคัญอย่างไร

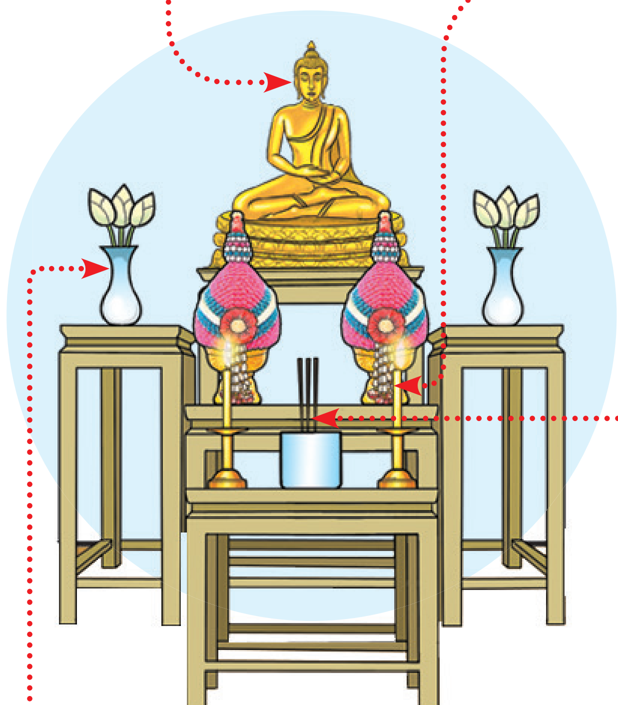

ศาสนพิธี

ศาสนพิธี คือ พิธีกรรมทางศาสนา เป็นการกล่าวถึงระเบียบวิธีปฏิบัติและขั้นตอนต่าง ๆ ในการประกอบศาสนพิธีมีขั้นตอนเบื้องต้นเหมือนกัน คือ การบูชาพระรัตนตรัย มีระเบียบปฏิบัติ ดังนี้

การบูชาพระรัตนตรัย

การบูชาพระรัตนตรัย เป็นการแสดงความเคารพพระรัตนตรัยในฐานะเป็นสิ่งเคารพสูงสุด เป็นศาสนพิธีเบื้องต้นที่ชาวพุทธต้องทำก่อนทำพิธีอื่น ๆ เครื่องบูชาพระรัตนตรัย มีดังนี้

๑ พระพุทธรูป

เป็นเสมือนตัวแทนพระพุทธเจ้า

๒ เทียน ๒ เล่ม

เป็นเครื่องหมายแทนคำสอนของพระพุทธเจ้า คือ พระธรรมและพระวินัย

๓ ธูป ๓ ดอก

เป็นเครื่องหมายแทนคุณพระพุทธเจ้า ๓ ประการ คือ พระปัญญาคุณ พระมหากรุณาคุณ และพระบริสุทธิคุณ

๔ ดอกไม้

เป็นเครื่องหมายแทนพระสงฆ์ที่มาจากหลายครอบครัวมาอยู่รวมกันด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย ดังดอกไม้หลากสีที่ปักรวมในแจกัน

การกราบพระรัตนตรัย

การกราบพระรัตนตรัย นิยมกราบแบบ **“เบญจางคประดิษฐ์”** ที่พร้อมด้วยองค์ประกอบ ๕ ประการ คือ ฝ่ามือ ๒ เข่า ๒ และหน้าผาก ๑ โดยมีระเบียบปฏิบัติ ดังนี้

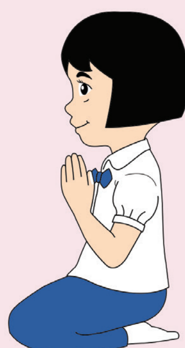
๑ การนั่ง

ชาย-นั่งคุกเข่าท่าเทพบุตร คือ นั่งโดยให้เข่าทั้งสองตั้งขนานกับพื้น (นั่งบนส้นเท้า) แยกเข่าห่างกันพองาม เวลาก้มลงกราบให้หน้าผากแตะพื้น ศอกต่อเข่า (สะโพกไม่กระดก)

หญิง-นั่งคุกเข่าท่าเทพธิดา คือ นั่งราบขนานกับพื้น (นั่งบนฝ่าเท้า) แยกเข่าห่างกันพองาม เวลาก้มกราบให้หน้าผากแตะพื้น ข้อศอกคร่อมเข่า (สะโพกไม่กระดก)

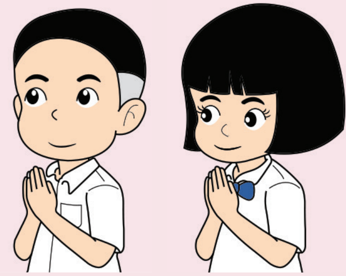
ท่านั่งเทพบุตร

ท่านั่งเทพธิดา

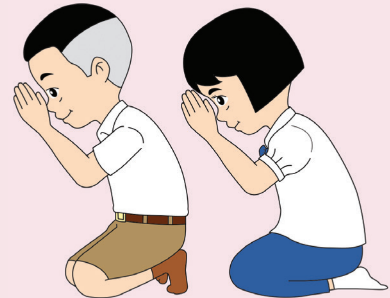
๒ การประนมมือ

เรียกว่า **“อัญชลี”** โดยการยกมือทั้งสองขึ้นประกบกันตั้งวางไว้แนบอก

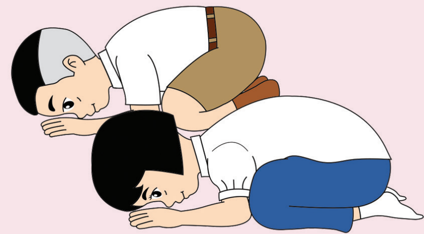
๓ การไหว้

เรียกว่า **“วันทา”** โดยการยกมือที่ประนมขึ้นให้ปลายนิ้วหัวแม่มือทั้งสองจรดคิ้ว พร้อมก้มศีรษะลงเล็กน้อยพองาม

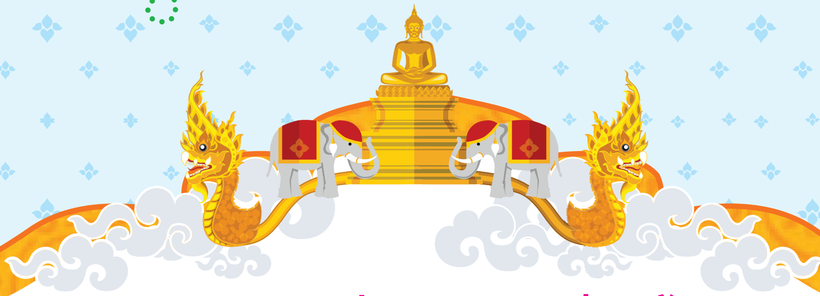

๔ การกราบ

เรียกว่า **“อภิวาท”** โดยการก้มลงกราบให้หน้าผากแตะพื้น

การกราบพระรัตนตรัย เป็นหน้าที่ที่ชาวพุทธต้องศึกษาให้เข้าใจและปฏิบัติให้ถูกต้องสมกับความเป็นชาวพุทธที่ดี

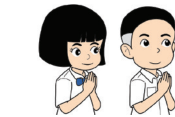
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้
ร่วมคิด ร่วมทำ ย้ำทวนความรู้

ตอนที่ ๑ ร่วมคิด ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า "ทำไมต้องเข้าร่วมศาสนพิธี"

ตอนที่ ๒ ร่วมทำ ให้นักเรียนฝึกการกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ ให้ครูตรวจความถูกต้อง โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน คือ

- ๓ ดาว สำหรับนักเรียนที่ทำได้ถูกต้อง สวยงาม
- ๒ ดาว สำหรับนักเรียนที่ทำได้ถูกต้อง แต่ไม่สวยงาม
- ๑ ดาว สำหรับนักเรียนที่ร่วมกิจกรรม แต่ทำไม่ถูกต้อง

ตอนที่ ๓ ย้ำทวนความรู้ ให้นักเรียนโยงเส้นจับคู่ภาพกับข้อความให้ถูกต้อง

   อัญชลี

   วันทา

   อภิวาท

ศาสนพิธี

สรุปสาระสำคัญ

ศาสนพิธี

- เป็นการแสดงความเคารพพระพุทธศาสนาโดยการบูชาและกราบพระรัตนตรัย

กิจกรรมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้

เรื่อง : การกราบพระรัตนตรัย

ขั้นตอนที่ ๑ กำหนดและเลือกหัวข้อ

ครูเตรียมสลากคำที่เกี่ยวข้องกับศาสนพิธี (การบูชาพระรัตนตรัย ท่าเทพบุตร ท่าเทพธิดา อัญชลี วันทา อภิวาท) ตามจำนวนของนักเรียนในห้อง

ขั้นตอนที่ ๒ การวางแผน

นักเรียนจับสลากคำและร่วมกันหาข้อมูลเกี่ยวกับคำที่จับได้

ขั้นตอนที่ ๓ การปฏิบัติงาน

นักเรียนอธิบายคำที่จับสลากได้ หรือแสดงตัวอย่างให้เพื่อนในห้องได้ดูทีละคน

ขั้นตอนที่ ๔ การนำเสนอและประเมินผล

ครูช่วยอธิบายหรือตั้งคำถามเพิ่มเติม

คำถามพัฒนากระบวนการคิด

๑. การบูชาพระรัตนตรัยมีความสำคัญอย่างไร
๒. เครื่องบูชาพระรัตนตรัยที่สำคัญมีอะไรบ้าง
๓. ธูป ๓ ดอก เป็นเครื่องหมายแทนสิ่งใด
๔. การกราบพระรัตนตรัยนิยมกราบแบบใด
๕. อัญชลี วันทา อภิวาท เรียกแทนสิ่งใด

บรรณานุกรม

จำนงค์ ทองประเสริฐ. (๒๕๒๗). **พระพุทธศาสนา ศาสนาประจำชาติไทย.** กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์การพิมพ์.

ธนิต อยู่โพธิ์. (๒๕๒๙). **อานิสงส์ไตรสรณคมน์.** กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดศิวพร.

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (๒๕๓๑). **พระพุทธศาสนาในเอเชีย.** พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมธีรราชมหามุนี. (๒๕๔๒). **มงคล ๓๘ ประการ.** กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺจิตฺโต). (๒๕๔๓). **พระพุทธประวัติ.** กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.

มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. (๒๕๔๒). **สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้เล่ม ๑๖.** กรุงเทพมหานคร: สยามเพรส แมนเนจเม้นท์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๔๔). **พจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย สมัยสุโขทัย ไตรภูมิกถา.** กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์.

วรรณศิลป์สโมสร. (๒๕๓๑). **พุทธบูชา.** กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. (๒๕๓๕). **พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน.** กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

เสถียร โพธินันทะ. (๒๕๒๒). **ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา.** กรุงเทพมหานคร: บรรณาคาร.